

Sygn. akt V U 520/20

WYROK ŁĄCZNY

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Beata Łapińska

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2021 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku J. G. (1)

przeciwko Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Ł.

o świadczenie uzupełniające i o dodatek pielęgnacyjny

na skutek odwołania J. G. (1)

od decyzji Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Ł.

z dnia 20 kwietnia 2020 r. sygn.: (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt V U 52/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 kwietnia 2020 roku znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił J. G. (1) prawa do dodatku pielęgnacyjnego wskazując w uzasadnieniu, że nie jest on niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Decyzją z dnia 20 kwietnia 2020 roku znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił J. G. (1) prawa do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji wskazując w uzasadnieniu, że nie jest on niezdolny do samodzielnej egzystencji.

We wspólnym odwołaniu z dnia 19 maja 2020 roku od obu powyższych decyzji J. G. (1) wniósł o uznanie za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji, przyznanie prawa do świadczenia uzupełniającego oraz dodatku pielęgnacyjnego podnosząc przy tym zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, art. 75 ust. 1 ustawy rentowej oraz art. 27 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz wskazał w uzasadnieniu, że schorzenia natury kardiologicznej, ortopedycznej oraz neurologicznej stwierdzone u wnioskodawcy, wykluczają możliwość samodzielnej egzystencji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sprawa w przedmiocie odwołania J. G. (1) od decyzji odmawiającej prawa do dodatku pielęgnacyjnego została zarejestrowana pod sygnaturą V U 519/20.

Sprawa w przedmiocie odwołania J. G. (1) od decyzji odmawiającej prawa do świadczenia uzupełniającego została zarejestrowana pod sygnaturą V U 520/20.

Postanowieniem z dnia 22 czerwca 2020 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych połączył sprawę V U 519/20 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą V U 520/20.

Sąd Okręgowy, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

J. G. (1) urodził się (...). Do dnia 8 lutego 2005 roku wykonywał działalność rolniczą, kiedy to na mocy umowy darowizny w celu zaprzestania działalności rolniczej – uzyskania renty strukturalnej darował wraz z małżonką J. G. (2) gospodarstwo rolne (...) oraz J. G. (3). Decyzją z dnia 13 maja 2005 roku Kierownik (...) (...) przyznał J. G. (1) rentę strukturalną od lutego 2005 roku do stycznia 2015 roku. Decyzją z dnia 15 stycznia 2015 roku Prezes K. Rolniczego (...) przyznał J. G. (1) prawo do emerytury rolniczej. Wnioskodawca J. G. (1) od 11 sierpnia 2007 roku jest wdowcem.

(dowód: akt notarialny, k. 21 akt KRUS, decyzja (...), k. 62 akt KRUS, decyzja emerytalna, k. 83 akt KRUS, odpis aktu zgonu, k. 38 akt KRUS)

J. G. (1) wnioskiem z dnia 27 listopada 2019 roku wystąpił o świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

(dowód: wniosek o świadczenie uzupełniające, k. 112)

Orzeczeniem z dnia 25 lutego 2020 roku lekarz rzeczoznawca KRUS nie stwierdził niezdolności wnioskodawcy do samodzielnej egzystencji. W opinii lekarskiej wskazał, że chód wnioskodawcy jest prawidłowy – utrudniony, występuje ograniczenie ruchomości w prawym stawie biodrowym i w prawym stawie kolanowym oraz przykurcz w prawym kolanie. Wnioskodawca leczony był z powodu choroby niedokrwiennej serca, przeżył zawał mięśnia sercowego, choruje na nadciśnienie tętnicze oraz cukrzycę.

(dowód: orzeczenie lekarskie z opinią lekarską, nieponumerowane karty dokumentacji orzeczniczo-lekarskiej KRUS)

Wnioskodawca J. G. (1) w dniu 10 marca 2020 roku złożył sprzeciw od powyższego orzeczenia.

(dowód: sprzeciw, k. 122 akt KRUS)

Orzeczeniem z dnia 16 kwietnia 2020 roku komisja lekarska KRUS nie stwierdziła niezdolności badanego do samodzielnej egzystencji. W swojej opinii wydanej na podstawie dokumentacji medycznej z uwagi na stan pandemii wskazała, że wnioskodawca jest w stanie po zawale mięśnia serca i choruje na zmiany zwyrodnieniowe bioder i kolan.

(dowód: orzeczenie komisji lekarskiej z opinią lekarską, nieponumerowane karty dokumentacji orzeczniczo-lekarskiej KRUS)

Aktualnie u wnioskodawcy występują następujące schorzenia:

- przewlekły zespół bólowy kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego
- zmiany zwyrodnieniowe prawego biodra i prawego stawu kolanowego
- przewlekły zespół wieńcowy
- stan po angioplastyce gałęzi przedniej zstępującej z implantacją stentu powlekanego A. P. 3,00x29 mm powikłanej zawałem serca typu IVa (9 stycznia 2020 roku)
- przebyta P. (...) + DES A. P. (3 października 2018 roku)

- przebyta P. (...) + 2 DES A. P. 2,5x40 mm oraz 2,25x20 mm oraz PODA D1 (9 listopada 2018 roku)
- niewydolność serca II wg (...),
- nadciśnienie tętnicze,
- rozrost gruczołu krokowego,
- nietrzymanie moczu.

Powyższe schorzenia nie powodują u wnioskodawcy niezdolności do samodzielnej egzystencji.

(dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu ortopedii J. B., k. 26-27; opinia biegłej sądowej z zakresu kardiologii M. M. z opinią uzupełniającą, k. 33-36, 49-53; opinia biegłej sądowej z zakresu neurologii B. B., k. 68)

Sąd Okręgowy, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż rozpoznanie sprawy w rozpatrywanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz.U. z 2020 r. poz. 288 ze zm.), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, zaś strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach, Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 i 3 Ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji z dnia 31 lipca 2019 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1936) celem świadczenia uzupełniającego jest dodatkowe wsparcie dochodowe osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Świadczenie uzupełniające przysługuje osobom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są:

1. obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej lub
2. posiadającymi prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub
3. cudzoziemcami legalnie przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W myśl art. 2 ust. 1 i 2 ustawy świadczenie uzupełniające przysługuje osobom, które ukończyły 18 lat i których niezdolność do samodzielnej egzystencji została stwierdzona orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji albo orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do służby i niezdolności do samodzielnej egzystencji, zwanym dalej „osobami uprawnionymi”.

Z kolei zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia przysługuje dodatek pielęgnacyjny na zasadach i wysokości określonej w przepisach emerytalnych. Art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 53) wskazuje, że dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli osoba ta została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat życia.

Przesłanki w postaci całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji muszą wystąpić łącznie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była okoliczność, czy istniejące u wnioskodawcy naruszenie sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, tj. czy wnioskodawca jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

W przypadku stwierdzenia naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych orzeka się niezdolność do samodzielnej egzystencji - art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) stosowany na podstawie art. 7 ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Niezdolność do pracy jak i niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat, natomiast jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji przed upływem 5. lat, niezdolność do pracy lub niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się na okres dłuższy niż lat 5 (art. 13 ust. 2 i 3, cytowanej powyżej ustawy).

Pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji ma przy tym szeroki zakres i obejmuje opiekę i pomoc w załatwieniu elementarnych spraw życia codziennego. Jednak sam fakt, że osoba doznaje pewnych utrudnień w realizacji potrzeb życia codziennego czy też, że potrzebuje pomocy innych osób nie może przesądzać o uznaniu jej za niezdolną do samodzielnej egzystencji. (III AUa 62/17 - wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 30 sierpnia 2017 r.). Do czynności zabezpieczających samodzielną egzystencję nie należą wyłącznie czynności tzw. samoobsługi jak mycie się, ubieranie, samodzielne jedzenie. Niezdolna do samodzielnej egzystencji jest zarówno osoba, która ze względu na naruszenie sprawności organizmu wymaga stałej lub długotrwałej opieki innej osoby, jak i osoba, która ze względu na naruszenie sprawności organizmu wymaga stałej lub długotrwałej pomocy innej osoby. W ramach zakresu pojęcia "niezdolności do samodzielnej egzystencji" należy odróżnić opiekę, oznaczającą pielęgnację (czyli zapewnienie ubezpieczonemu możliwości poruszania się, odżywiania, zaspokajania potrzeb fizjologicznych, utrzymywania higieny osobistej itp.) od pomocy w załatwianiu elementarnych spraw życia codziennego, takich jak robienie zakupów, uiszczanie opłat, składanie wizyt u lekarza; wszystkie powyższe czynniki łącznie wyczerpują treść terminu "niezdolność do samodzielnej egzystencji" (III AUa 322/12 - wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 listopada 2012 r., III AUa 269/17 - wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 31 stycznia 2019 r., III AUa 872/16 - wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 października 2017r.).

Ponadto podnieść należy, że orzeczenie stwierdzające znaczny stopień niepełnosprawności nie jest równoznaczne z orzeczeniem lekarza orzecznika organu rentowego o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji. Dzieje się tak dlatego, że stosownie do art. 4 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych stała lub długotrwała opieka i pomoc innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji jest wymagana w celu pełnienia przez daną osobę ról społecznych, natomiast stosownie do art. 13 ust. 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stała lub długotrwała opieka i pomoc innych osób jest konieczna w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Tym samym w świetle obowiązującego stanu prawnego brak jest podstaw do utożsamiania pojęć prawnych "całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji" oraz "niepełnosprawności w stopniu znacznym", skoro każde z tych pojęć posiada odmienną definicję legalną. (II UK 77/05 - postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy z dnia 16 grudnia 2005 r.). W konsekwencji zaliczenie wnioskodawcy do osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym nie ma żadnego przełożenia na stwierdzenie, iż jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji na gruncie ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

W przedmiotowej sprawie z jednoznacznych w swej treści opinii biegłych z zakresu ortopedii, kardiologii oraz neurologii wynika, że wnioskodawca nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji.

Biegły ortopeda J. B. rozpoznał u wnioskodawcy – po przeprowadzonym badaniu – przewlekły zespół bólowy kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego oraz zmiany zwyrodnieniowe prawego biodra i prawego stawu kolanowego. Biegły wskazał w swojej opinii, że wnioskodawca nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. Stopień ograniczenia ruchomości i dolegliwości bólowe w zakresie kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego oraz stawu biodrowego i kolanowego prawego skutkują ograniczeniami w zakresie pracy wymagającej chodzenia, klękania, kucania, wchodzenia po schodach, dźwigania. Kwalifikuje to do orzeczenia częściowej niezdolności do pracy z przyczyn ortopedycznych. Wnioskodawca samodzielnie zmienia pozycję (leżenie-wstawanie), samodzielnie ubiera się i rozbiera, samodzielnie spożywa posiłki, potrafi wykąpać się i dbać o higienę, samodzielnie porusza się po powierzchniach płaskich i z utrudnieniem po schodach. W tym świetle, w ocenie biegłego, brak jest wskazań do stwierdzenia konieczności stałej lub długotrwałej pomocy innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Biegła kardiolog M. M. – na podstawie dokumentacji medycznej – rozpoznała u wnioskodawcy przewlekły zespół wieńcowy, stan po angioplastyce gałęzi przedniej zstępującej z implantacją stentu powlekanego A. P. 3,00x29 mm powikłanej zawałem serca typu IVa (9 stycznia 2020 roku), przebyta P. (...) + DES A. P. (3 października 2018 roku), przebyta P. (...) + 2 DES A. P. 2,5x40 mm oraz 2,25x20 mm oraz PODA D1 (9 listopada 2018 roku), niewydolność serca II wg (...), nadciśnienie tętnicze, rozrost gruczołu krokowego, nietrzymanie moczu. W uzasadnieniu wskazała, że w badaniu echokardiograficznym stwierdzone zostały u wnioskodawcy zaburzenia kurczliwości mięśnia lewej komory (hypokineza ściany przedniej i koniuszka), z łagodnie upośledzoną funkcją skurczową lewej komory, EF 45 %, klinicznie bez zaawansowanych objawów niewydolności serca. Biegła podniosła, że schorzenia kardiologiczne wymagają kontynuacji leczenia farmakologicznego, ale w aktualnym stopniu zaawansowania nie powodują niezdolności do samodzielnej egzystencji. Biegła podtrzymała swoje wnioski w opinii uzupełniającej, sporządzonej po przebadaniu wnioskodawcy.

Biegła neurolog B. B. w swojej opinii wydanej na podstawie dokumentacji medycznej nie uznała wnioskodawcy za niezdolnego do samodzielnej egzystencji z powodów neurologicznych oraz rozpoznała u wnioskodawcy bóle odcinka szyjnego i l-s kręgosłupa bez istotnego naruszenia funkcji kręgosłupa. Wskazała, że z dokumentacji medycznej wynika, iż wnioskodawca leczy się przede wszystkim z powodów kardiologicznych, a brak jest dokumentów potwierdzających leczenie neurologiczne.

W ocenie Sądu opinie sporządzone przez biegłych sądowych są rzetelne, nie zawierają braków, wyjaśniają wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a wynikające z nich wnioski logiczne i prawidłowo uzasadnione. Biegli wskazali, iż wnioskodawca wykazuje nieznaczne niesprawności ruchowe, to jednak brak jest podstaw do uznania go za niezdolnego do samodzielnej egzystencji. W zaspokajaniu podstawowych potrzeb w zakresie jedzenia, ubierania, higieny osobistej i potrzeb fizjologicznych, poruszania się jest samodzielny. Biegli w swoich opiniach nie stwierdzili zatem naruszenia sprawności w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Podkreślić należy, że Sąd (wobec opinii biegłych) nie może zająć stanowiska odmiennego, co do stanu zdrowia ubezpieczonego, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego, niż wyrażone w opiniach biegłych sądowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87, PiZS 1988/7/62).

To właśnie biegli sądowi, a nie lekarze rzeczoznawcy są uprawnieni do wydawania opinii w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, a wydawane przez nich opinie służą weryfikacji prawidłowości postępowania orzeczniczego prowadzonego przed organem rentowym. Biegli sądowi nie zastępują Komisji lekarskiej, lecz zgodnie ze swą specjalnością poddają merytorycznej ocenie zasadność orzeczenia w przedmiocie istnienia niezdolności do pracy lub jej braku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 czerwca 2015 roku, sygn. akt III AUa 1610/14).

Okoliczność, że wnioskodawca nie zgadza się z opiniami, gdyż odmiennie ocenia swój stan zdrowia, nie jest wystarczająca do podważenia opinii biegłych.

Reasumując, stan zdrowia wnioskodawcy J. G. (1) nie prowadzi do naruszenia sprawności jego organizmu uzasadniającego orzeczenie niezdolności do samodzielnej egzystencji.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.